

MOJE bejby AMERIKA

Co vám nikdo neřekne o životě v cizině

Jana
LeBlanc

MLADÁ FRONTA

Moje bejby Amerika

Vyšlo také v tištěné verzi

Objednat můžete na

www.mf.cz

www.e-reading.cz

www.palmknihy.cz

MLADÁ FRONTA

Jana LeBlanc

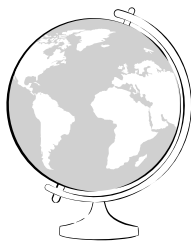
Moje bejby Amerika – e-kniha
Copyright © Mladá fronta, a. s., 2018

Všechna práva vyhrazena.
Žádná část této publikace nesmí být rozšiřována
bez písemného souhlasu majitelů práv.

MOJE *bejby* AMERIKA

Co vám nikdo neřekne o životě v cizině

Jana LeBlanc

MOJE
bejby
AMERIKA

Co vám nikdo neřekne o životě v cizině

Jana LeBlanc

MLADÁ FRONTA

Všechny příběhy, o kterých v této knize píšu,
se skutečně staly. A všechny věty, které jsem
zaznamenala v přímé řeči, doopravdy zazněly.

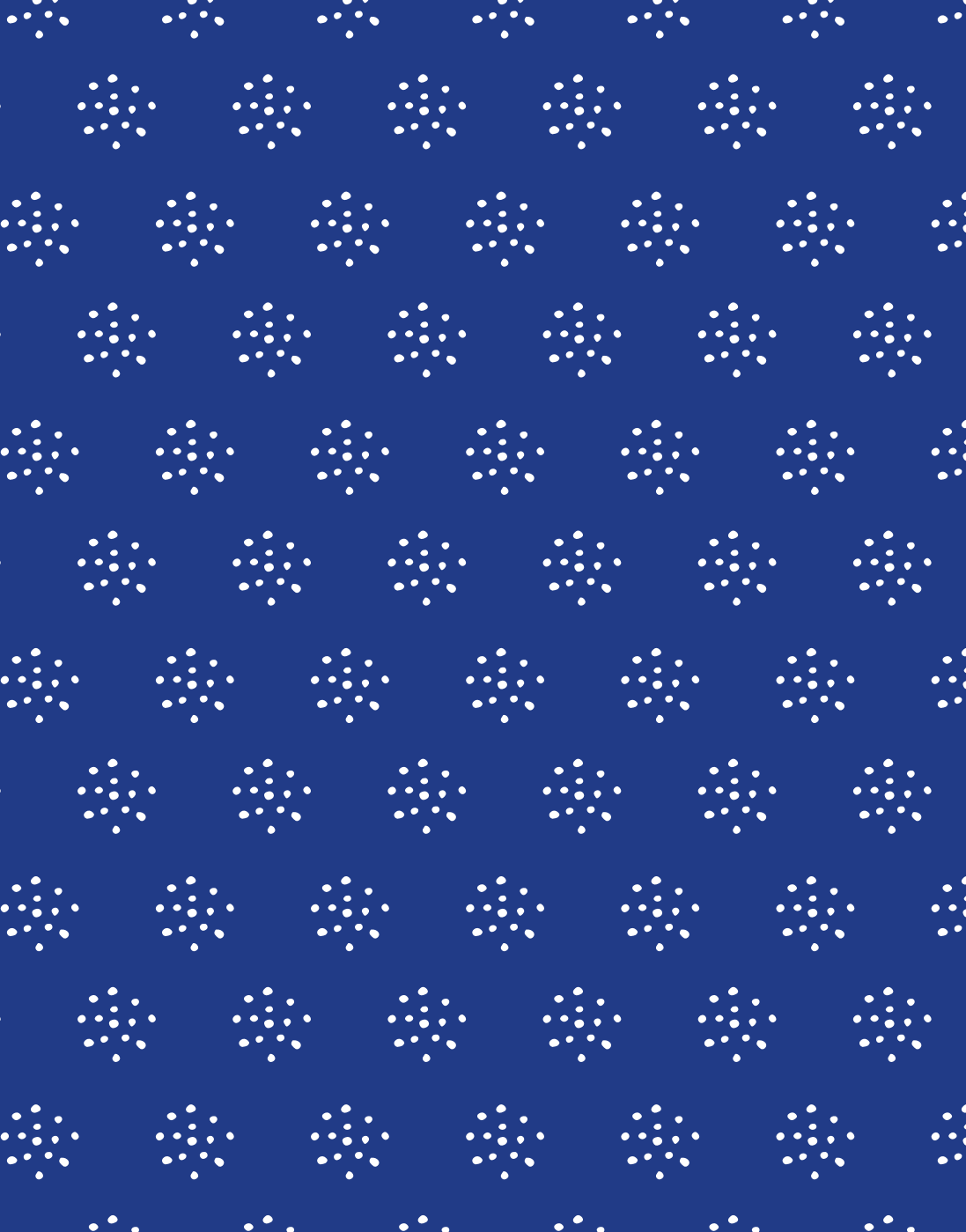
Někde jsem však změnila jména lidí,
kteří se oněch událostí účastnili
nebo kteří ony věty pronesli.

Udělal jsem to, abych ochránila
jejich soukromí anebo abych jim splnila přání,
že nechtějí, abych o nich psala.

Text © Jana LeBlanc, 2018
Illustration © Martina Pavlová, 2018
ISBN 978-80-204-5048-7 (tištěná kniha)
ISBN 978-80-204-5214-6 (ePDF)
ISBN 978-80-204-5213-9 (ePUB)
ISBN 978-80-204-5215-3 (Mobi)

*Velkému a malému B.,
mým milovaným Američanům*

Mamince a tatínkovi

*Pokud existuje kniha, kterou si chceš přečíst,
ale ještě nebyla napsaná,
pak jsi to ty, kdo ji musí napsat.*

Toni Morrison

*If there is a book that you want to read,
but it hasn't been written yet,
you must be the one to write it.*

Toni Morrison

✈ ODLETY →

Kapitola 1

Sbalená do Ameriky

Vztah s mým mužem nezačal velkou vášní, možná právě proto drží. Tedy - zatím. Seznámili jsme se poměrně nepoe-ticky, v jednom baru v Praze, kam nás zlákala moje kama-rádka, jeho spolupracovnice. Já jsem se tři měsíce předtím vrátila po půlročním pobytu z Austrálie a chtěla jsem si udržet angličtinu. On byl americký diplomat toužící obo-hatit svůj chudý český slovník i o jiná slovíčka než *dobrý den, samozřejmě a pivo*.

Popravdě řečeno nevím, jestli je B. můj typ. Vlastně ani nevím, jestli mám nějaký typ, když nepočítám kritéria jako „vyšší, abych si při polibku musela trochu stoupnout na špičky, statný, aby uměl otevřít konzervu, protože v tom já denně selhávám, a s mozkiem v hlavě“. Už na druhém rande jsem si uvědomila, že moje kamarádka má pravdu,

když jediné kritérium, které používá při rozhodování o tom, jestli s dotyčným mužem zůstat, nebo ne, je otázka: „Když na něj myslíš, co cítíš?“ Já jsem cítila domov. A nesmírný klid. Víím, že ten by měl člověk hledat hlavně sám v sobě, protože hledat ho mimo je strašně zrádné. Ale nemohla jsem si pomoci: cítila jsem, že B. je mi přístavem, do kterého zapluju, když zuří bouře.

Do té doby, tedy do svých třiceti let, jsem měla pocit, že láska musí přijít jako sopečný výbuch, smršť, nezastavitelná vášeň. Že musí bolet a musí se kvůli ní trpět. Nikdy by mě nenapadlo, že se může dostavit nenápadně, pozvolna a tiše, jako jaro. A že jejím důkazem vůbec nemusí být kytka nebo šperk, ale... třeba sluchátka, která jsem jedno ráno našla na kuchyňském stole. Tlustá, brčálově zelená, jaká se používají na střelnici. Byl k nim připojený vzkaz: „Dnes budou zkoušet alarm, vždycky je to šíleně hlasitě. Nechal jsem ti na stole svoje sluchátka. Stay safe, my love.“ Nebo že důkazem lásky taky může být to, když mi partner po obědě přidělí větší půlku rozlomené sušenky. Tu, ve které je víc čokoládových kousků.

Coby chronicky zimomřivou mě rovněž těšilo, že i v tom největším mrazu si můžu hrát nohy o ty jeho, věčně teplé.

Zamilovávala jsem se postupně a s neustálou, racionálně se ozývající obezřetností, že vztah s někým, kdo se za deset měsíců odstěhuje šest tisíc kilometrů daleko a pak každé tři roky někam jinam, je... hloupost?! I proto jsem doufala, že muži vyšší, statní, konzervy otevírající, s moz-

kem a teplýma nohama a dělicí se o čokoládovou sušenku v můj prospěch se vyskytují i v Praze nebo v jejím blízkém okolí.

Náš vztah navíc od samého začátku ohrožovala moje bídná znalost jeho jazyka a jeho neznalost toho mého, stejně jako desítky více či méně rozkošných zmatek daných kulturami, ze kterých jsme pocházeli. Moje angličtina byla tenkrát navzdory pobytu v Austrálii asi na té úrovni, že když mi B. těsně před jedním důležitým rozhovorem popřál „break a leg“ (zlom vaz), zpovídáné herečce jsem se omluvila, sotva dosedla ke stolu, a utíkala jsem na toalety po smškách zjistit, kde si proboha zlomil nohu a jestli mám okamžitě přijet.

Jednou jsem se zdržela u něj doma výrazně déle než obvykle a on nechtěl, abych po půlnoci jela domů tramvají, takže se mě zeptal: „Chceš odvézt?“ Odpověděla jsem, že ne, ať si jde lehnout, že to zvládnu. Znali jsme se tenkrát ještě relativně krátce a já jsem nechtěla dát najevo, jak moc bych si přála, aby mě odvezl a já se nemusela trmácet tramvají přes půl města. A řekla jsem to taky proto, že jsem očekávala reakci ve stylu: „Ale tak pojď přece, je to kousek, já tě hodím, těch patnáct minut už mě nezabije.“ Prostě takovou typicky českou. Jenže můj budoucí manžel mě políbil, posadil se zpátky na gauč a řekl: „Ok, tak pa zítřa.“ Nenabídl se podruhé! Naštvaně jsem tenkrát odkráčela, vzala si taxík a v něm jsem si po telefonu stěžovala kamarádce, že B. neseběhl schody, nevytáhl z garáže auto,

neodvezl mě, a navíc se ještě tvářil, že absolutně nechápe, co mě tak rozhodilo. No to, že mě nepřemlouval! Protože s přemlouváním jsem se do té doby setkávala tak často, až jsem úplně zapoměla, že existuje i jiný druh konverzace než: „Dáš si jablko?“ – „Ne, díky.“ – „Ale je fakt výborný, šťavnatý, teď jsem ho utrhla v zahradě, co?“ – „Ne, babi.“ – „Ani kousek si nedáš?“ – „Babi, ne, nedám.“ „Takže – opravdu ne...?“

Navzdory tomu mi o pár měsíců později už byla jasná následující věc: buď se okamžitě rozejdeme, nebo se připravím na to, že zhruba za půl roku seberu svůj dosavadní život, zabalím ho do krabice, strčím k rodičům do sklepa a odstěhuju se do Spojených států. A přesně to se také stalo. Za půl roku jsem zamkla svůj nový byt a zalepila větší krabici s oblečením, dvěma páry bot a čtyřapůlkilovým česko-anglickým akademickým slovníkem, kterou jsem poslala lodí na východní pobřeží Spojených států. Lhala bych, kdybych řekla, že jsem to nedělala s obavami, zároveň však zamilovaná a natěšená. Odmalička jsem mívala velkou radost ze všeho nového a toužila jsem si vyzkoušet život v zahraničí. A Ameriku jsem vždycky milovala. Bavil mě její obrovský prostor, energie, cvrkot, rodičí se trendy. Imponovalo mi, že člověk tu může za jediný den slyšet desítky jazyků, v jakoukoliv hodinu sehnat tu nejzajímavější etnickou kuchyni. Líbila se mi pozitivita, barevnost a levné nákupy oblečení v obchodech, kde jsem se bez problému vešla do eska.

Přijela jsem těsně před Vánocemi, mými oblíbenými svátky. Když jsem zjistila, že největší vánoční dekoraci v hlavním městě představuje kýčovitě nazdobený, nepříliš vysoký smrk před Bílým domem, před nímž jsou místo stánků s horkým punčem a svařákem kolejnice, na kterých jezdí dětské vláčky, bylo mi teskno.

Brzy jsem pochopila, že když jsem říkala, že miluju Ameriku, znamenalo to, že miluju New York, protože nic moc jiného jsem neznala. Jenže New York není Amerika, ale mnohem víc, jak se říká. New York je spíš to, co Amerika nechtěla nebo nepřijala. A i toho jsem se jen tak letmo pocitově dotkla. Vzpomínám si na to, jak se mě pár dní po příletu kdosi zeptal, co si myslím o Washingtonu D.C. Odpověděla jsem, že zatím jsou moje pocity dost smíšené. Ani dnes nechci působit nevděčně, že jsem okamžitě nepodlehla jednomu z nejlepších měst Spojených států, místu, které nevzniklo spontánně, ale bylo pečlivě naplánováno, aby bylo praktické, dobře sloužilo a také se líbilo, byť je zbudované vlastně v bažině. A nemůžu říct ani to, že by se mi nelíbilo. Logicky na něm však bylo mnoho věcí, které mi připadaly cizí, a něco, co mi nesesedělo. Bylo příliš rozlehlé, bylo tu příliš mnoho dálnic, zdálo se příliš úřednický strojené a ve většině čtvrtí přehnaně seriózní. Nešlo v něm jen tak povlávat a bavit se sledováním lidí v ulicích, protože v nich bylo víc veverek – těch velkých amerických veverek, které si skoro spleťete se zajícem – než kolemjdoucích. A když kolem nějací lidé chodili, byli sešněrovaní

v oblecích, kravatách, silonkách a dlouhých sukních s decentním rozparkem.

Abych ale byla spravedlivá, byly a jsou věci, které mě v D.C. baví. Od první chvíle se mi líbily stavby a domy, které nehyzdily nevkusné reklamy. Líbilo se mi, že je nikdo není čí sprejováním a že když chodím kolem a hledím vzhůru, nemusím se bát, že se mi boty mezitím oblepí žvýkačkami a psími výkaly. Oceňovala jsem, že na rozdíl od Prahy se po městě dalo chodit na podpatcích, aniž bych si u toho vyvrtila kotník nebo si po cestě na schůzku musela před návštěvou restaurace odřené podpatky na chodcích ve fast foodu zamalovávat fixou. Líbila se mi muzea, do kterých se dá tři sta šedesát pět dní v roce vstoupit úplně zdarma. Nebo okrasné japonské třešně – sakury –, které na přelomu března a dubna zbarví hlavní třídy dorůžova. Chodím se na ně dívat každý rok. Z města v tu dobu vyzařuje neuvěřitelně okouzlující atmosféra a sednout si na deku pod sakuru a nechat na sebe padat okvětní lísky je elektrizující zážitek.

Washington D.C. však v sobě měl od počátku cosi přitažlivého i v jiném smyslu. Fascinovalo mě, že ačkoliv Bílý dům i některé jiné státní budovy na první pohled vypadaly jako jakési větší figurky z lega, tedy podstatně méně majestátně, než jak se mi zdály ze záběrů v televizi, byly to instituce, které měly značný dopad na chod světa, a já jsem kolem nich denně procházela.

Líbilo se mi být toho součástí, zakoušet pocit, že přispívám k dějinám, ačkoliv reálně jsem pro to nic nedělala. Tedy kromě těch procházek. Chodila jsem tu opravdu hodně, neboť veřejná doprava buď neexistovala, nefungovala, nebo stála pět dolarů za lístek, což se mi zdálo jako neodpustitelný trest za její používání. A také bylo venku na rozdíl od Prahy většinou jasno. Slunce svítilo skoro pořád. Dokonce i v zimní dny, kdy výjimečně mrzlo nebo padal sníh.

Navzdory smíšeným pocitům z města jsem si byla pořád jistá vztahem s B., ačkoliv naše pražská láska se teprve tady stávala skutečným životem.

V tom americkém, alespoň v případě mého muže, vládla nekontrolovatelná posedlost zaplnit každý centimetr našeho bytu policí, stolkem, sedákem nebo jinou, na evropský vkus značně kýčovitou dekorací.

Co mě ale dráždilo víc než háčkováná dečka na mém nočním stolku, byl přístup mojí nové země a mého muže k čemukoliv, co se jakkoliv týkalo ekologie. Už v Praze jsem si lámala hlavu, jak jsem se já, která v dětství sbírala po vesnici noviny a doma na topení sušila pomerančovou kůru a která do směsného odpadu nehodí ani víčko od jogurtu, mohla zamilovat do člověka, jenž ráno otočí kohoutkem sprchy, načež si jde uvařit kafe, nasypat cereálie, přečíst e-mailly a pak, když už odteklo asi tak tři sta litrů vody, do té sprchy teprve vleze. Přičemž v zimě si předtím ještě z obýváku dálkovým ovladačem nastartuje auto, aby se mu vyhřálo, než do něj nasedne.

Ve Spojených státech se můj ekoproblém stal ještě palčivější, když jsem sledovala, jak si můj muž v rychlém občerstvení nebere jeden ubrousek, ale rovnou patnáct, a celou hrst polštářových kečupů, ačkoliv na hranolky si vymáčkne dva. Slibný mi připadal fakt, že když jsem mu to řekla, zdálo se mu to aspoň hodné zamyšlení. Abych ho ještě víc povzbudila, objednala jsem na internetu speciální koše na tříděný odpad a naučila se zatínat zuby pokaždé, když jsem do nich přemísťovala plastovou láhev povalující se v klasickém odpadu. „Vážně,“ ptávám se vlastně doted, „proč to nehodíš rovnou tam?“ – „Promiň, zapomněl jsem.“ Pokaždé když tohle slyším, připadám si jako z jiné galaxie. Jak se dá zapomenout na odpadkový koš, který má člověk přímo na očích? Připadá mi to podobné, jako by mi řekl, že zapomněl třeba mrkat.

Na druhou stranu jsem usoudila, že v zemi, kde na chodbách domů chybí automatické spínače a svítí se ve dne v noci, kde záchodové mísy nemají dvě tlačítka, ale jen jedno (a na každé spláchnutí se oproti Evropě spotřebuje asi třikrát víc vody) a kde čtyři banány zabalí do dvou igelitových tašek a nechápou, proč je demonstrativně přendávám, začínám možná zbytečně zostra.

Definitivně mi to potvrdila návštěva rodinné známé. Sotva přijela, pojala podezření, jestli snad nemám obsedantně-kompulzivní poruchu, když za ní chodím, mačkám vypínače a prosím, jestli by si halenku, kterou má na sobě dvě hodiny, nemohla vyprat až zítra, aby do pračky velikos-

ti české garsonky hodila aspoň dvě. Zareagovala překvapeně: „Why?“ Když jsme se o tom bavily, řekla mi, že moje moravská šetrnost jí přijde „amazing a rozkošná“. Mého muže ta šetrnost dojíkala. Ale ani jeden ji nechápali. Nikdo ji nechápal. Když jsem si za pár týdnů chtěla nechat podrazit boty, dostalo se mi šokující otázky: „To jsou nějaké památeční? Proč si prostě nekoupíte nové?“ Sbalila jsem je a nechala podrazit v Praze, kam jsem si v únoru odskočila pro snoubenecká víza. Od jejich vyzvednutí jsem měla přesně devadesát dnů na to, abych odletěla, vdala se a sňatek doložila úřadům.

Vzali jsme se v zahradách Yaddo ve státě New York, asi dvě hodiny na sever od New York City a pár minut jízdy od místa, kde se můj muž narodil a kde jsme se zasnoubili. Zahrada s překrásnou dřevěnou stavbou uprostřed slouží mimo jiné jako umělecká kolonie tvůrcům, kteří pracují na něčem přelomovém a nemají na to potřebný klid. Dům je plně vybavený a ze zdí tu dýchá příslib, že když se tady Mariu Puzovi povedlo napsat *Kmotra*, mohlo by se něco mimořádného podařit i vám. Tak jsem si aspoň tu symboliku přeložila já pro své manželství.

Svatební šaty, které se ve Spojených státech nepůjčují, ale většinou kupují, jsem sehnala ve výprodeji v obchodním domě David's Bridal za 250 dolarů. Většinu svého života jsem si představovala, že je se mnou vybere maminka

nebo kamarádka a že budou přesným opakem toho, co bylo v tomto obchodě na věšácích: kilometry látky méně či více důmyslně smotané do různých tvarů, kopečků a nadýchaných oblak. Ve jménu nevyhoštění z této země, pokud bych snad nesplnila termín pro vdavky, jsem potlačila sny, zamáčkla slzu a nastartovala vnitřního českého praktika. Šaty jsme vybrali společně s B., korzetovou podprsenku k šatům mi ve zkušební kabince zapnul také on a k oltáři mě dovedl bratr. Soudci, který nás oddával, jsem odezírala ze rtů snad všemi póry těla, a stejně jsem rozuměla každé možná třetí slovo, které jsem měla zopakovat. Pokoušela jsem se cosi huhlat, až jsme se dobrali k „I do“. Moje příjmení přestalo být Rýznerová a změnilo se na LeBlanc. V ruce jsem měla papír opravňující mě k legálnímu životu ve Spojených státech amerických a v hlavě kombinaci radosti, úzkosti, vzrušení i obav z nových začátků v nové zemi.

Třešňový festival

(psáno pro časopis), březen 2018)

V období kolem Velikonoc je v americké metropoli každoročně bezkonkurenčně nejslavnostnější atmosféra z celého roku. Město jako by shodilo přehnaně seriózní, úřednický strojený kabát a obléklo si barevný karnevalový kostým. Zatímco jindy se sem, hlavně z New Yorku, jezdí na otočku, proběhnout hlavní památníky, vyfotit se u Bílého domu a pak šup z té nudy zase rychle zpátky, kde to žije, v tuhle dobu se sem sjíždějí statisíce návštěvníků, kteří si berou dovolenou, bookují hotel a doslova za pět minut dvanáct házejí věci do kufru.

Nedělají to kvůli Velikonocům, ale kvůli několika málo dnům, kdy ve městě kvetou okrasné japonské třešně – sakury. Sama jsem tady pět let a vždycky, když se to děje, mám pocit, že je hřích prosedět byt jen hodinu doma. A tak většinou bývám na trávě pod některou z třešní, na kolenou rozevřenou knížku, počítač, říkám si, že budu číst, psát, ale pak tam jen tak sedím, koukám, nechávám na sebe padat růžové okvětní lístky a užívám si ten transcendentní zážitek. Byla jsem tady i v rok, kdy jsem měla chřipku, loni v šestinedělí, budu tady letos, ačkoliv už teď dobře vím, že bych se měla učit na závěrečné zkoušky ve škole a u sakur se nejde moc soustředit. Každý den si vybírám jiný strom, pod který si sednu, a mám z čeho, neboť je jich tady tři tisíce sedm set padesát. Když sem brzy dopoledne mířím, schválně

nevystupuju z metra v D.C., ale o zastávku nebo dvě dřív, ještě ve státě Virginie, abych musela přejít most a mohla si třešňové stromy vychutnat o trochu déle. Z dálky vypadají jako hory bílorůžové bavlny nebo obrovské chomáče cukrové vaty.

Alespoň jednou se každý rok zastavím také v některém z růžových informačních stánků, kde milé ženy vyprávějí o zahájení sakurové tradice a učí mě rozeznávat některé druhy, třešeň jošino, kanzan, akebono, fugenzo... a já se vždycky usmívám, protože ani za pět let, co tu jsem, nepoznám rozdíl.

Washingtonskou tradici vysazování sakur zahájila v roce 1912 tehdejší první dáma Helen Taft. S manželkou japonského ambasadora vysadily u jezírka uprostřed města první dva ze tří tisíc stromů zaslaných do Washingtonu starostou Tokia. Dvoutýdenní festival s mimořádně nabídnutým programem se ale zrodil až začátkem devadesátých let. Dnes u stromů vystupují hudebníci a tanečníci, hrají orchestry, grilují se hamburgery, smaží hranolky, motá cukrová vata, běžci pod nimi utíkají prestižní závod na deset mil a na úplný konec, když už skoro všechny lístky popadají do vody, kolem sakur projíždí průvod s alegorickými vozy. Miluju to – sama jsem si z pravidelné návštěvy udělala tradici, v zemi takřka bez tradic.

O důležitosti třešňového festivalu pro hlavní město Spojených států svědčí i fakt, že se o něm začíná mluvit hned po Novém roce, kdy se různé předpovědi předhánějí

v analýzách zimy a odhadech, kdy zhruba stromy pokvetou. Biologové rozeznávají šest fází rozkvětu, které už od konce února pečlivě monitorují všechny tuzemské deníky. Společně s televizními stanicemi denně přinášejí zpřesňující předpovědi takzvaného peaku neboli největšího rozkvětu, který trvá jen necelé dva týdny. Obvykle to bývá poslední týden v březnu a první v dubnu, v minulosti už se ale několikrát stalo, že pupeny pukly už patnáctého března, nebo až výrazně později – osmnáctého dubna. Právě takhle nepředvídatelnost dělá tu nádheru ještě o něco mimořádnější, když nutí zvědavce mimo okolí hlavního města přijíždět na poslední chvíli, ačkoliv pak se jim výlet na třešně značně prodraží. Kromě toho si musí přivstat, pokud si je chtějí užít o samotě. V tyhle dny bývají na dálnici číslo 66 vedoucí do města zácpy i během brzkých víkendových rán, aby si lidé pod kvetoucími sakurami zajistili místo, rozložili deku, židli, k ní malou přenosnou lednici s chlazenou colou a ledem a velký tác barevných sušenek. Hezky, zase mi tady bude hezky, budu mít pocit, že svět je úplně v pořádku, a půjdu sem každý den včetně víkendu, davy nedavy.

Až odsud jednou budu muset odjet, bude mi jarní třešňový festival chybět jako máloco.

